

*Prikaz***Leycester Coltman: *Stvarni Fidel Castro***

Naklada Ljevak, Zagreb, 2005., 383 str.

Argentina, Bolivija, Brazil, Čile, Venezuela i Urugvaj zemlje su koje se ovih dana u medijima često spominju pod zajedničkim nazivnikom "zaokretanja Latinske Amerike ulijevo". Iako su ljevičarske struje uistinu poplavile južnoamerički potkontinent, ne može se s pravom reći da se radi o jednoj homogenoj tvorevini zajedničkih ciljeva i karakteristika. No, ovaj trend svojevrsnog udruživanja gore navedenih zemalja uvelike je zabrinuo političke lidere SAD-a koji krivnju nalaze u Kubi, trnu u oku dugogodišnje američke vanjske (imperijalističke) politike.

Republika Kuba jedan je od posljednjih bastiona revolucionarnog socijalizma u svijetu. Utjelovljena u liku i djelu Fidela Castra, kontroverznog kubanskog lidera, stekla je ugled zemlje-buntovnika, revolucionarnog duha i jedinstvene povijesti te je, kao takva, pridobila značajnu ulogu u međunarodnim političkim odnosima, kako u prošlosti tako i danas.

Fenomenom Kube, a osobito karizmatičnošću (bilo pozitivnom ili negativnom) njezinog predsjednika, dosad su se bavili mnogi svjetski autori, no niti jedan od njih u svojim djelima nije uspio stvoriti objektivan pogled na cjelokupni društveno-politički kontekst Kube, kao ni na samog Fidela Castra. Leycester Coltman pokušao je napraviti upravo to, a kao rezultat njegova dugogodišnjeg rada pojavila se ova knjiga, dosad najintimnija i najobjektivnija biografija Fidela Castra, prva objavljena na hrvatskom jeziku.

Kao ugledni britanski diplomat, Leycester Coltman obnašao je svoju dužnost u mnogim zemljama, a najčešće u onima Latinske Amerike. Tako se 1991. godine zatekao i na Kubi gdje je proveo tri zanimljive i dinamične godine koje su se kasnije pokazale ključnima za oblikovanje novije kubanske povijesti. To je vrijeme povlačenja sovjetske potpore Kubi, epoha sloma komunizma i blokovske politike u međunarodnim političkim odnosima, period u kojem jača embargo SAD-a na trgovinu s Kubom, točka preokreta za samog Castra koji uvodi mnoge reforme u narušeno kubansko gospodarstvo, nastojeći ga liberalnim pomacima pokrenuti s mrtve točke.

Kao stalni sudionik na društvenim skupovima u zemlji te pratitelj Castra u njegovim privatnim ili javnim političkim pothvatima, a nerijetko i njegov intelektualni rival u međusobnim razgovorima, Coltman je uspio izgraditi vlastiti status pažljivog svjedoka i, vidljivo je to kroz njegove riječi u samoj knjizi, spontano nastale uloge suca kojom je nastojao obrazložiti neke od kontroverznih Castrovih pothvata. A bilo ih je mnogo.

Sama biografija napisana je poput zanimljive priče o životu jednog predsjednika iz koje su izuzeti nepotrebni šokantni prijelazi i jasno definirane cje-

line, dok Coltman svojim jednostavnim i nimalo senzacionalističkim pristupom iz poglavlja u poglavlje privlači pozornost i znatizelju samog čitatelja. Pritom autor ostvaruje sustavnu genezu jednog svjetonazora koji je imao ogromnu ulogu u novijoj povijesti.

Knjiga započinje Castrovom intenzivnom reminiscencijom na trošnu rodu kuću svoga oca, uspomenom kojom nas autor pažljivo uvodi u same začetke njegova života. Nadalje, autor kronološki navodi crtice iz Castrova života, prati njegov životni put, od početaka u isusovačkoj školi, studiranja na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Havani, neuspjelog napada na vojarnu Moncada, osnivanja gerila, skrivanja u brdima Sierra Maestre, dolaska na vlast, konfrontacije s Amerikom, pa sve do današnjih dana, kada je čvrsta ruka popustila stisak te je iz okorjelog revolucionara na scenu polagano počeo stupati građanski političar.

Opisani su i važniji trenutci iz kubanske povijesti, poput revolucije 1959. godine, kubanske raketne krize 1962. koja je potresla cijeli svijet te sloma komunizma u svijetu koji je imao velike posljedice za Kubu. Zanimljiva je, također, i sama transformacija Castrove ličnosti koju Coltman gotovo nenametljivo bilježi – od revolucionara i buntovnika, gorljivog marksista-lenjinista do socijalno osviještenog predsjednika, kakav je danas. Naravno, još uvijek u svom prepoznatljivom stilu, braneći ugled i dostojanstvo najdraže mu Kube. Pritom autor nastoji pokazati kako se Castrov osobni karakter uvelike razlikuje od njegove slike u javnosti, koja je najčešće surova i kategorički osuđujuća.

Za sam kraj ove biografije Coltman pomno odabire isječak iz jednog od Castrovih mnogobrojnih javnih govora, pomalo donkihotovski, pomalo dijalektičan, no zasigurno jedan od najsvjetlijih i najdojmljivijih trenutaka u knjizi. *"Kad ljudi umru, obično se zaboravljaju. Sjećaju ih se samo najbliži rodaci. Vrijeme prolazi. Neki ljudi žive brinući se za povijest i slavu, ali kao što je rekao Martí, sva slava svijeta stane u zrno ječma. Ničija slava ne traje dulje od dvije tisuće godina, osim slave Krista, Julija Cezara i Karla Velikog, kao i nekoliko ljudi iz antike. Nema te povijesti koja je trajala dulje od pet tisuća godina. Nema te povijesti koja će trajati milijun godina. Nema te povijesti koja će trajati milijardu godina. Kad se ugasi Sunce, kakva će povijest ostati? Zašto bih se onda brinuo za povijest? Ne brinem se za povijest. Pitam se: što je moja dužnost? Što da radim? Ne brine me što će ljudi govoriti o meni. Dovoljno je ono što je već rečeno, nešto dobro i nešto loše. Na kraju ljudi moraju priznati da smo bili uporni, branili naša uvjerenja i nezavisnost, htjeli uršiti pravdu, i da smo bili buntovnici."*

Sir Leicester Coltman ovom knjigom daje jedinstveni doprinos razumijevanju kubanske povijesti i političkog života njezina vođe Fidela Castra. Kao takva, ona postaje značajnom faktografijom za područje međunarodnih političkih odnosa, budući da se Kuba i dan danas nerijetko nalazi u poprištu zanimanja najvažnijih svjetskih sila i njihovih aktualnih lidera.

Martina Tuta